

Inhoud

1

15 Het literaire omniversum

- Stad vol woorden 16
- Het woord als wapen 18
- Opgeschreven teksten 22
- Leren om te overleven 25
- Straatdichters 31
- Literatuur van pennenlikkers 34
- Wijkvertier 37
- Brugse chic 43
- Geestelijken als auteur 47
- Literatuur als publieke zaak 49

2

55 Nieuwe intenties

- Kopiïstenwerk 56
- Opgeslagen literatuur 58
- Nuttig tijdverdrijf 67
- De verleidingen van het rijm 72
- Literaire legitimaties 75
- Stadse manieren 82
- Antieke wijsheid van de straat 85
- Pragmatiek als leidraad 89
- Brusselse verssatiren 96
- Een samengeharkte burgermoraal 100
- Troje als model 102
- Ridders op de markt 105

3

111 Ommegangen en blijde inkomsten

- Instanttheater en eenmanstoneel 112
- Ommegangsspektakel 120
- Wagenspelen 124

De Bliscappen van Maria 130

Ander geestelijk toneel 135

Blijde inkomsten 139

4

147 Speeltoneel en poppentheater

Wereldlijk toneel 148

De abele spelen als vakwerk 151

Marchanderen met de liefde 153

Seizoenspelen 156

Kluchten als toegift 158

Acteurs en actrices 164

Van poppenkast en marionettentheater 170

5

177 De eeuwigheid op orde

Het boek der natuur 178

Van standenleer tot standensatire 183

Voorbeeldige levens 190

Lidwina van Schiedam 195

De zusters van Diepenveen 197

Vrouwelijke vergezichten 200

Leerzame verhalen 206

De duivel in bedrijf 210

Verantwoord genieten 213

6

217 Geallegoriseerde lering en mystieke uitvluchten

Morele instructie bij wijze van raadsel 218

Geallegoriseerde maatschappijleer 221

Gedemocratiseerde mystiek 228

Moderne devoten 232

Aanzien doet gedenken 236

Zusterliteratuur 238

Zingen om te troosten 240

Suster Bertken 244

Leven om te sterven? 246

7

249 Literatuur van de straat

Stemmen op schrift 250

Uitvliegende woorden 252

Schimpliederen 255

Het jongerengericht 258

Onthouden of opschrijven? 260

Cocagne en Luilekkerland 261

Feestrepertoire 268

Het Gilde van de Blauwe Schuit 270

Van spotsermoenen en schijnheiligenlevens 275

Literaire verslaglegging 282

Boerden en sproken 285

De kerk als doelwit 289

Realisme als schrijftechniek 294

8

295 Rederijderskunst

Georganiseerde literatuur 296

Rederijderskamers 298

Het voorbeeld van de schutters 301

Broederschappen en wijkverenigingen 306

Scholing in woordkunst 310

Het aanzien van de dichter 315

De bezoedeling van 'retorike' 320

Retorica in het geweer 327

Vernieuwing 329

9

335 De grote rederijders en hun lyriek

Woordkunst is klank 336

Het refrein 339

Voordragen, rappen of zingzeggen 340

Anthonis de Roovere 345

Leren genieten 352

Orde in het huwelijk 354

Refreinenbundels 359

Favoriete thema's 365
Anna Bijns 370
Anna en de wereld 375
Rechtlijnig conservatisme 379
Andere genres 381
Eduard de Dene 385
De dichter als bohemien 391

10

395 Rederijkerstoneel

Van de straat naar het podium 396
Het spel van zinne 399
Op weg naar de eeuwigheid 404
Spiegel der minnen 408
Esbattementen 413
Tafelspelen en ander gelegenheidswerk 419
Kluchten 424
Cornelis Everaert en Louris Jansz 432

11

439 Spektakel op de planken

Overrompelende ensceneringen 440
Acteren 448
De rol van het publiek 456
De werking van het theater 459

12

465 Literatuur en drukpers

Experimenten met gedrukte literatuur 466
Revolutionaire veranderingen? 469
Leren lezen en blijven luisteren 474
De lokroep van de titel 480
Spirituele verpakkingen 486
Bestrijding van melancholie 488
Op zoek naar een publiek 492
De jongerenmarkt 496

13

499 Voorleesboeken

- Wat wel en niet gedrukt wordt 500
- Het succes van de prozaroman 505
- De waarheid van kronieken 511
- Op maat gesneden ridders 517
- De Mariken van Nieumeghen* als leesboek 526
- Rederijkers en drukpers 531

14

537 Nieuws uit andere werelden

- Schelmenteksten 538
- Aesopus en Marcolphus 540
- Uilenspiegel en zijn nazaten 546
- Aernoutsbroeders en andere zwervers 552
- Reizen met Jan van Mandeville 559
- Andere werelden 566
- Verdraaide nieuwstijdingen 572
- Het nieuws van de novelle 579

15

587 De populaire pers

- Waarschuwingen voor vrouwen 589
- Literaire lijstjes 594
- Anekdoten 597
- Gedrukte liederen 599
- Het lied als wapen 604
- Het *Antwerps liedboek* 606
- Literatuur voor thuis 610
- Het evangelie van de vrouw 618
- Literatuur aan de muur 620
- Scheiding der wegen 623

625 In het spoor van Luther, Erasmus en de zot

Hervormingsgezinde neigingen en ketterse sympathieën 626

Censuur en vervolging 631

Opstandige teksten 636

Erasmus 642

Rederijkers in Erasmus' voetspoor 645

De zottencultuur 650

Der zotten ende der narren scip 655

Dwaze teksten 658

Gevatheid als levenskunst 664

669 Humanisme in de volkstaal

'Bourgondische' rederijkersteksten 670

Literatuur op zoek naar een elite 677

Troost en vernieuwing 685

De emancipatie van de volkstaal 688

Leerschool voor beschaving 695

Het Latijnse schooldrama 701

Antieke voorbeelden 705

Het Antwerpse landjuweel van 1561 709

719 Het gevleugelde woord

De erkenning van fictie 720

Projectie van moderne literatuuropvattingen 722

Diachrone verkenningen 725

Inspiratie en expiratie 731

Sprooksprekers 736

Wie zijn de auteurs? 737

De beroepsschrijver 743

Spelen met taal 746

Uiteenlopende literaturen 750

Europese connecties 754

De geletterde stad 757

Periodisering 763

De werking van literatuur 765

769 Woord van dank

773 Aantekeningen

818 Illustratieverantwoording

821 Literatuur

849 Register